

Burgemeestersbenoemingen.

De stad Stavoren werd tot de Franse tijd bestuurd door de magistraat en de vroedschap. Tot 1768 waren er 8 burgemeesters en 12 vroedschappen, dus 20 bestuurders in totaal. De stadhouder wees er ieder jaar 2 aan en na 1768 was het er jaarlijks één. Iedere burgemeester had vier jaar zitting. Bij tussentijds vertrek of overlijden maakte de opvolger de periode van de overleden of vertrokken burgemeester vol. De burgemeesters werden uit de vroedschap geselecteerd en door loting aangewezen. Aan het eind van het jaar werden de kieslijsten samengesteld. Meestal werden dan ook de andere overheidsfuncties gekozen zoals de gasthuisvoogd, kerkvoogd ontvanger, wachtmeester en de commissarissen van de vier kwartieren van de stad. De aanstelling vond plaats met ingang van het nieuwe jaar. Elk jaar traden er ook twee burgemeesters af. De oudste en de laatst geregeerd hebbende was dan aan de beurt om weer in de vroedschap terug te treden. De vroedschapsleden werden overigens voor het leven benoemd of men moest uit de plaats vertrekken of een functie krijgen in het College van de Generaliteit, de Gedeputeerde Staten of de Rekenkamer. Dit waren “provinciale” functies. In sommige gevallen komen we in de resolutieboeken een tussentijds aftreden tegen bij slecht functioneren of verval van krachten.

De Raad van Stavoren had midden 18^e eeuw zelf verzocht om het aantal burgemeesters en vroedschapsleden te mogen halveren, omdat er niet meer genoeg geschikte “subjecten” in de stad waren. Na 1767 werd besloten dat de raad met 12 vroedschapsleden verder zou gaan waaruit jaarlijks 4 burgemeesters voor een periode van 4 jaar werden gekozen. Na die periode trad de oudste af. Er mochten vanaf dat jaar geen vader, zoon of broer tegelijk in de magistraat en de vroedschap zitting nemen. Zwagers, schoonvaders en schoonzons mochten wel tegelijkertijd in de vroedschap maar niet in de magistraat.

De door de raad voorgestelde burgemeesters, vier in totaal, werden op vóórgeschreven formulieren ingevuld en naar de Stadhouder gestuurd. De Stadhouder koos hier één of twee uit.

Het stadsbestuur stelde zelf een reglement op hoe de verkiezingen moesten verlopen en voor de samenstelling van het stadsbestuur. In 1637 is een nieuw reglement vastgesteld. Dit is in druk verschenen in de Tegenwoordige Staat van Friesland deel 3 blz. 321 ev en deel 4 blz. 697 ev. In 1795 begon de Franse tijd en zijn er geen burgemeesters meer benoemd. Toen kwamen de provisionele representanten e.d. De eerste burgemeester was Jacob Lootsma in 1810. Hij heette toen wel Maire.

In het Stadsarchief bevinden zich de formulieren tussen 1725 en 1794 (Tresoar toegang 70-01 inv. 50). Verder bevinden de benoeming zich in het Stadhouderlijk archief. De selectie van de burgemeesters en andere functionarissen zijn te vinden in de resolutieboeken (Tresaor toegang 70-01 inv. 15).

Uit de resolutieboeken hebben we een aantal besluiten overgenomen die een indruk geven hoe de raad te werk ging.

Forme des eeds die d'Mag. tot Stavoren doet in 't aennemen van hun officie.

Alsoo ick neffens anderen in desen stadt te regeren geordonneert ben, soo gelove en sweere ick bij ende voor de Nederlantsche geunieerde provincien in 't generael ende dese provincie van Vrieslandt in 't particulier tot wederstant van de coninck van Spanguen malecontenten ende al haeren aenfangen op te setten lijff ende goet. Die overheijt van de voorseijde provincien; als generaele staten, raedt van state en de welgeboren graeff Hendrick van Nassauw etc, midtsgaders die particuliere staten van Vrielandt, elcx nae zijne wettelijcke commissie respectivelijck trouw, hou ende gehoorsaem te zijn. Alle 't geene wat deselve overheijden tot meeste nut, vorndel ende beste van de gemeene saecke in de landen en steden van Vrieslandt, 't zij inlandts regeringe ofte chrijgssaken nodich ende rardsaem sullen vinden, voor mij selffs trouwelijcken te helpen effectueren ende d'andere ingesetenen deser stadt tot gehoorsaemheijt, vrede ende eenicheijt te wijsen ende vermaenen.

Ende voorts generalijcken alle mijne raetslagen tot meeste rust ende eendracht van dese provincie te richten. Die stadt met behoorlijcke fortificatien, ammunitie, proviand, wacht ende andere nootdruft ende toesicht wel te doen versien ende bewaren.

Den ijder mensche, recht in deser stadt soeckende, tot zijn gerechticheijt te helpen.

Niemandt in zijn recht wettelijcke te becorten, offe in eenige ontamelijcke maniere te beswaren, met des gemeene stadtoet ende nutsinge trouwelijk tot proffijnt van de stad te handelen. Ende mij door geendeleije boete, schade, eere, schande, vrientschap, gunst, haet offe nijt tegens 't geene voorschr. is bewegen laten, doch voor mijselven generleij proffijnten te soecken, dan sooveelen mij rechtelijcken toegelaten is. Benevens dien de letteren van octroij, sampt voet ende reglement van regeringhe, op huijden aen ons Magistaeten deser stede overgelevert, in alle manieren te onderhouden ende doen onderhouden naer inhoud van deselve en de secreten van de camer niet te openbaren. Soo waerlijck mij helpe Godt almachtich.

Remonstrantie voor de ingesetenen van de stede Stavoren.
Aen de ED. Mo. Heeren Gedeputeerde Staten van Vrieslandt.

De ingesetenen der stede Stavoren vertoonen met behoorlijcke eerbiedinge hoe dat de W.E. heeren staten deser provincie van Vrieslandt, binnen Leeuwarden vergadert zijnde, gelieft heeft nae lange deliberatie om den welstandt van de staet deser landen te beter te verseeckeren, den 25^e julij laestleden resolutie ende octroij hier met annex te beraemen ende te sluijten. Waeromme de steden in generael, tot noch toe bij toe leverantie onder 't hoff geweest zijnde, te vergunnen vrije electie van hunne magistraeten. 't Welck bij de magistraet deser stede, hunne ingesetenen, ofte tenminste d'breede gemeente van dien bij haer in tijden van voorvallende swaricheden voormaels geroepen, nuijt is geopenbaert. 't Welck wel behoorde te geschieden, overmidts ondersaten niet en zijn geschapen tot behoef van de prince ofte heere, maer d'prince ofte overheijt om der ondersaten wille, sonder dewelcke hij geene prince en is. Ende om die met redenen en recht te regeeren, voor te staen ende lieff te hebben als een vader zijn kinderen ende een herder zijn schapen. Soo behoorde de gedachte Magistraet voorschr. Raedtslijck stellinge (een saeck van grote importantie ende insicht) wel met hunne ingesetenen in deliberatie te nemen. Maer contrarie bemerckende ende ziende gedachte Magistr.liever te willen verblijven onder volcomen gehoorsaemheijt als vrij ende onbedwonge te regeeren exempt d'onschuldige hier ondergeschr. ende in dier voegen d'ingesetenen van hunne overicheijt alhier in t'amplecteren van een vrije raedtsbestellinge verlaten worden. Nochtans nu met autoriteit van de Staten van 't landt voorschr. raedtbestellinge d'ingesetenen aengeboden wordende en zij in consentie ende welstandt van 't gemeene best, tot wechnemen van alle cuijperijen verstaen gedrongen te zijn met dankbaerheijt aen te nemen, overmerckt hebbende de hooge noot sich daertoe aen te leijden nae 't exempel van naebuijrighe steden. Soo is 't, dat de ondergeschr. personen, alle burgers deser stede ende patrioten van 't vaderlandt, bij desen versoecken dat Z. Ed. Mog. College één ofte twee commissarien gelieven te committeeren, die welcke sich binnen Stavoren vervoegen ende aldaer op te nemen de stemmen van de burgers tot een vroedschap der voorschr. stede, ten eijnde het vroedschap alle jaren haer eijgen magistraten ende officieren sullen kiezen. Alles nae inholt van de articulen bij de voorschr. burgers nu in desen jaere 1635 daer oppe geconcipieert. Waer op de nieuwe raedtsbestellinge formelijcxt ende vredsaeinst soude kennen bevordert worden waer nae tempore *conuio* personen g'eligeert ende gecommiteert mogen worden tot regeringe deser stede.

Ten eijnde het gemeene best in alle gehoorsaemheijt, rust ende vrede, ter eeren Godes, tot dienste van 't landt ende tot onse eijgen welvaren, bij alle goede toesicht mag worden gaede geslagen ende ter harte genomen, versoeckende U. E. Mo te gelieven op desen schriftelijck te disponeren. 't Welck doende etc. Actum Stavoren den 28^e augusti 1635.

Onder de principale was geteijckent (door maar liefst 57 personen).

Douwe Sijmons, Thomas Gerrijs, Gaerriet Saeckes, Hilcke Alberts, Laes Heeres, Sijmon Thomas, Agge Wijpkens Loijter, Claes Sijties, Agge Pijters, Anne Gerrijs Lestman, Lubbe Jarichsz houtcooper, Tiaerd Sijties, H. Piers, Jacob Jacobsz, Allert Wijnckes merck met eijgander handt gestelt, Jippe Tiaerts merck met eijgander hant ghestelt, Jan Pieters merck met eijgander hant gestelt, Lambert Dircxs, Bartle Foppes, Oege Jarichsz, Evert Hendricx Ostefroes, Tiete Holckesz, Folckert Auckes, Arijaen Cornelis, Hendrick Vrijdach Brouwer, Johan van Juwema, Barent Barentsz Kruse, Olphert Heeres, Pieter Pietersz d'olde, Jaettie Hilbrantsz, Agge Hynties, Sijmon Jansz, Jacob Boeijensz glasmaecker ende schilder, Goijcken Abbes, Hijlcke Hamckes, Evert Allerts, Dirck Bartels, Evert Gerrijsz moutmaecker, Pieter Jelles, dit is het merck van Jan Jouckes, Hendrick Jouckes, Douwe

Jelles, Focke Wijbrantsz, Frijescke Sijevertz, Tiaerck Jacobsz, Reijner Claesz, Gerrijt Witten van Hulsen burgemr, Douwe Hendricks burgemeester, F. van Heermans, Wijbrandt Gerrijtsz raedtpersoon, Jan Wijbesz, Hendrick Jellesz, Bruijn Jelles, Heijmen Jansz, Feijcke Tetmans, Eikema als geswooren gemeentsman, Sijmon Folperts als geswooren meensman. Accordeert metten principale Eeqtr. In kennisse van mij 38D. Claix, 22 - 9 - 1635.

Octrooi

De gedeputeerde Staten van Vrieslandt doen te weten E. gecommitteert ende geauthoriseert te hebben, commiteren ende autoriseren mits desen den edelen, erentfesten, achtbare, wijze, voorsienige, seer discrete heeren Abraham van Roorda, Suffridus Rispens ende Julius van Harinxma, onse medebroederen, om hen op 't spoedichsten te vervoegen binnen der stede Stavoren, omme d'ingesetenen derselver stede over het benoemen van een voet ende reglement van raedtsbestellingen ende de pendentien van dien te verstaen. ende vereenigen indien doenlijk. In dien met parthijen stucken over te nemen ende inde verschillen finalijcken te termineren ende disponeren, sulcx als zij voor den dienst van de landen bevinden sullen te behooren. Ende dienvolgens haer te doen hebben het effect van een octroij, in conformiteijt van de resolutie in dato den 25^e july 1635, dienaengaende bij de Staten van 't landt genomen.

Belovende voor voor vast, goet ende van waerden te houden 't geene in desen bij ons gecommitteerden gedaen ende gehandelt sal worden, als ofte het 't selve in pleine collegue ware gedaen ende hen daeraff costeloos ende schadeloos te ontheffen.

Belasten een yder die desen aengaet offe sal worden vertoont de gemelte heeren gecommitteerden onse medebroederen in 't exerceren van dese hunne commisie geensins te turberen nochte verhinderen, maer alle gehoorsaemheijt te bewijzen so ende als behoort, waeraen der landen dienst ende onse ernstighe meijninge geschieden sal. Gegeven binnen Leeuwarden onder 't zegel der Staten van Vrielandt ende derselver secretaris handt, desen septembris 1635. Was geparagrapheert C Oosterzee. Leger stonde 't landschapszegel ende ter ordonnantie der heren Gedep. Staten van Vrieslandt. Geteijckent L. Beijma.

Accordeert metten principale.

In kennisse van mij D. Claix.

Letteren van octroije door crachte van de resolutie der Ed. Mo. Heeren Staten van Vrieslandt van dato den 25^e july 1635, verleent aen de ingesetenen van Stavoren.

De Staten van Vrieslandt!

Allen den geenem die desen zullen zien off hooren lesen salut. Alsoo wij altoos van gevoelen zijn geweest ende alsnoch zijn dat het bestellen van Magistraten ende overheden, onder anderen in de steden van de voorgeschr. Provincie, is mede een] point van hoocheijt ende heerlijkheijt deser landtschappe ende mitsdien staende alleen tot directie van ons off van den genen dien wij sulcx bij onse brieven specialijck verleenen ende octroijeren.

Soo ist dat wij ontfangen hebbende de remonstrantien der ingesetenen van verscheijdene onse steden waer bij deselve ons in 't lange vertoon den beswaerlijckheijden van den tot noch toe gepleechde verkiesinge van hun magistraten ende daerbij versochten van dien maniere van bestellinge bevrijt te mogen zijn. Ende wederom van ons gepermitteert en toegestaen vrijheijt om binnen hun respectieve steden van nu voortaan jaerlijcx ten eijnde des jaers hun magistraetspersonen selff te stellen ende als het nodich is te veranderen op alsulcken voet ende reglement als zij ingesetenen der steden ten overstaen van ons off onse gecommitteerden ten meesten dienste van 't landt ende specialijcken van hun steden bereijt waren te beraemen ende daerover versochten onse brieven van octroije hen mede gedeijlt te worden. Soo is 't dat wij voorschr. versoeck wel geexamineert ende nae rijpe deliberatie ondersocht hebbende 't selve om veel goede insichten bevonden hebben te wesen redelijck ende te strecken tot rust, reputatie ende een sonderlingen dienst van de voorschr. landtschappe.

Al waerom is het dat wij ingevolge ende conformiteijt van de resolutie ten landtschappe genomen op den 25^e july 1635, daerbij den ingesetenen der steden vrijheijt van hun magistraetsverkiesinge ende dienstige brieven van octroij toegestaen ende beloofd zijn, als nu bij desen den selven ingesetenen der

steden consenteren, vergunnen ende octroijeren om den voorsch. desen gepleegden maniere van Magistraets-voorbij te gaen ende jaerlijcx op nieuwe jaersavont selff in hun steden te verkiesen ende bestellen den magistraets-personen op alsulcken reglement ende voet als zij ingesetenen ten overstaen van ons off onse gecommiteerden zullen geraecken te beraemen. Opdat sulcx geschiedende bij goede ordre,

alle ongerusticheden ende tweedrachten voortaan buijten de regeringhe derselver steden geweest ende voorgecomen mogen worden. Van welcke onsen octroije, opdat een ijder, daer van kennisse kriegende, zich van onse goede geneijgentheijt ende oprechte meijninge mogen hebben te verseecken. Wandt wij verstaen sulcx alles ten meesten dienst van 't gemeene beste te behooren. Ende gegeven binnen Leeuwarden onder 't zegel der Staten van Vrieslandt ende derselver secretaris handt, desen 22^e augusti 1635. Was geparagrapheert: C Oosterzee (vt). Leger stonde: Bij de Staten van Vrielandt, ter retatie van de heren Gedepde, der Staten voorsch. Geteijckent L Beijma. Ter sijden stonde 't Lantschapszegel in rooden wasse op een vierkant papier gedrukt.

Formulier van de eed dien de vroetschap der stede Stavoren gehouden sellen (sullen sijn) te praesteren.

Wij ondergeschreven verclaeren mits desen dat wij het oorloch bij den geunieerde provincien in 't generaell ende bij desen lantschappe als medelidmaet van de selve in 't particulier, voormaels ende nu wederom tegens de coninck van Hispangien aengenomen, voor oprecht ende crijstelijck te houden ende sweren daeromme sonder enigh achterdencken dat wij de voorsch. coninck, noch niemant van sijnentweghen, voortaan niet meer holden voor overheer van dese landen ende dat wij daerom de selven met alle sijn aenhangh met alle ijver ende getrouwicheijt nae onse vermoghen beloven te helpen wederstaen.

Ende voorts de eere Godes ende de waere crijstelijcke (religie), daer van hier openbaere professie gedaen wert, mitsgaders de privilegien ende vrijheijden der lantschappe van Vrieslant ende deser stede, alsmede de welstant van de tegenwoordighe staet van regeringhe tegens alle ende een ijegelijck nae onse utterste vermoghen te sullen helpen hanthouden en beschermen.

Ende dat wij ons in ons ampt ende beroepinghe volghens ende nae inhouden van de ordre ons op huijden van weggen de Ho: Mo: Staeten Generael door den raedt overgegeven sullen quijten ende daerinne alle tijt voor ooghen hebben ende helpen bevorderen den meesten dienste ende welstant van 't vaderlant. So waerlijck moet mij Godt almachtich helpen.

De presente vroetschap voor 't merendeel op den raethuijse binnen Stavoren vergadert wesende hebben het formelier hier voren geregistreert, in handen van de Hooghmogende Heren Raed van Staeten als A. Bruiningh ende Bigott verclaert d'selvighe bij dier voeghen te willen achtervolghen. In kennisse ende ter praesentie van mij secr. tot Stavoren. Huijden den 31^e martij anno 1637. F. 46 Eikema. 3 – 31 – 1637.

Forme des eedts die de magistraet tot Stavoren doet met aennemen van hun officie aen Sijn Gen. Stadthouder ofte derselver gecommiteerde.

Also ick neffens andere in dese stadt te regieren geordinneeert ben, so belove ende swere ick bij ende voor de Nederlantsche geunieerde provincien in 't generaell ende dese provincie in 't particulier tot wederstant van de coninck van Hispanien, maller contenten, ende alle haer aenhangh op te setten lijff ende goet. De overheijt van de voorseijde provincien, als de Generaele Staeten, Raedt van Staeten ende de welgeboren graeve Willem van Nassou ende mitsgaders de particuliere Staeten van Vrieslant elcx nae sijn wettelijcke commissien, respectivelijck trou, hou ende gehoorsaem te sijn, alle 't gene wat de selve overheijden ten meesten nut oirber ende profijtt van de gemene saecke in de landen en de steden van Vrieslant, 't sij in lantsregieringhe ofte chrijgsaecken nodich ende raetsaem vinden sullen, voor mij selffs trouwelijck te helpen effectueren ende d'ingesetenen deser stadt tot gehoorsaemheijt, vrede ende enicheijt te wijsen ende t' vermanen.

De middelen bij de Staeten van dese provincie rede ingewillicht ofte noch in te willigen te helpen hanthouden ende te bonoficien. Voorts alle mijn raedtslaghen tot meeste rust ende eendracht van dese provincie te richten. Die stadt met behoerlijcke fortificatien, amunitien, proviand, wacht ende ander nooddruft ende insicht wel te doen voorsien ende bewaeren. Ende ijder mensche, recht in desen stadt soeckende, tot sijne gerechticheijt te helpen, niemant in sijn recht wetenlijck te becorten ofte in enighe ontamelijcke maniere te beswaeren met des gemene stadts goet ende nutsinghe. Trouwelijck tot

profijtte van de stadt te handelen ende mij door geenderleije boete, schade, eere, schande, vrintschap, gunste, haet ofte nijt tegens 't gene voorschr. is beweghen te laeten. Oock voor mijselffs generleije profijtt te soecken, dan so vele mij rechtelijck toegelaeten is.

Benevens dien de ordre op ten raetsbestellinghe, ons op huijden van weggen de Ho: Mo: Staeten Gene: door de raet overgelevert, in alle manieren te onderhouden ende doen onderhouden nae den inhoude van desen ende die secreten van de caemer niet te openbaeren. Sowaerlijck helpe mij Godt almachtich.

Op grond van de benoemingslijsten en andere bronnen is het volgende overzicht van burgemeesters samengesteld vanaf de oudste gegevens tot heden.